

birlădene)), a impus prin ediții și studii fundamentale, ca și prin conferințe publice destinate unui auditoriu mai larg, o nouă imagine despre cultura română în limba slavonă, mult deosebită de cea oficială¹, dînd acestei culturi locul ce i se cuvine în istoria patriei. În sfîrșit, el nu a șovăit să-și definească în termeni limpezi concepția sa, netemîndu-se de a veni în conflict cu direcția care deținea atunci poziții dominante în Academia Română. De aceea, încă de cînd era membru corespondent, el intrase într-un conflict de idei cu unii membri ai Academiei și urmările nu s-au lăsat multă vreme așteptate: astfel, printr-o coincidență semnificativă, în ziua de 23 martie 1893, exact la un an după propunerea de a fi primit membru corespondent al secției istorice, are loc discutarea propunerilor Comisiei pentru acordarea premiului Eliade Rădulescu. La acest premiu, I. Bogdan prezentase *Vechile cronice moldovenești pînă la Ureche* — cele mai multe descoperite, traduse și studiate pentru prima oară de el. Lucrarea este respinsă pe motivul cu totul neîntemeiat că este o traducere și nu o lucrare originală². S-a ajuns chiar — și acest fapt revelează dedesubturile șubredei motivări — să se afirme în plină ședință (de către V. Maniu) că «această carte este o mistificare și autorul ajunge la concluziuni contra cărora trebuie să se revolte toți românii»³. «Concluziunile» le știm astăzi cu toții: datorită acestei lucrări a lui Bogdan, și celorlalte două care o vor completa, s-a dovedit că istoria creației literare originale a poporului român începe și este ilustrată de opere valoroase cu două secole mai devreme decît socoteau «patrioții» ce-l combăteau așa de vehement.

Spre onoarea înaltei instituții, au existat însă și glasuri lucide, chiar dacă ele nu și-au putut impune punctul de vedere. Răspunzînd lui V. Maniu, N. Ionescu, raportorul cărții, afirma că în lucrare n-a văzut «concluziuni false, rele și antinaționale», ci «numai o sinceră arătare a unei stări de lucruri care a durat secole și care nu se poate contesta»⁴. La rîndul său, A. D. Xenopol observa că «an cu an, textul cronicelor slavone este ilustrat prin cercetări critice, care luminează multe puncte din vechea istorie a Moldovei»⁵.

Aceeași animozitate izbucnește trei ani mai tîrziu, în 1896, cînd I. Bogdan prezintă spre premiere, concurînd pentru premiul Năsturel-Herescu, *Cronice inedite atîngătoare de istoria românilor*, la fel de importantă ca și lucrarea anterioară. Primită cu elogii de critica științifică din străinătate⁶, lucrarea este caracterizată astfel în raportul Academiei, întocmit de Gr. G. Tocilescu: «Lucrarea proprie a autorului este puțin critică, făcută în pripă, multe date sînt greșite, unele păreri prea puțin întemeiate; nu lipsesc nici contra-sensuri în interpretarea textelor»⁷. Evident, în baza unui astfel de raport, lucrarea a fost respinsă de Comisia premiilor⁸.

¹ Despre aceasta vezi A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. II, Iași, 1896, p. 116 și mai ales exemplele date de P. P. Panaitescu în «Perioada slavonă» la Români și ruperea de cultura Apusului din vol. *Interpretări românești*, București, 1947, p. 9—32.

² Vezi intervenția lui B. P. Hasdeu în Procesul verbal al ședinței din 23 martie 1873 AAR, Seria II, t. XV, p. 138.

³ *Ibid.*, p. 140.

⁴ *Ibid.*, p. 141.

⁵ *Ibid.*, p. 139.

⁶ Vezi, de pildă, recenzia lui V. Jagić în «Archiv für slavische Philologie», t. 18, Berlin, 1896, p. 287—288.

⁷ Vezi AAR, Seria II, t. XVIII, Procesul verbal al ședinței din 13 martie 1896, p. 321. În raportul detaliat sînt prezentate, exagerîndu-li-se amploarea, cîteva din erorile autorului (*ibid.*, p. 331—339).

⁸ *Ibid.*, p. 322.